

ÖNCÜ DOKTOR HİPOKRAT

LUCA NOVELLI
Çeviren: Nüket Amanoel
Resimleyen: Luca Novelli

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

ÖNÇÜ DOKTOR HİPOKRAT

LUCA NOVELLI
Çeviren: Nükhet Amanoel
Resimleyen: Luca Novelli

1. Basım: 3000 adet, Temmuz 2022
ISBN: 978-975-07-5765-5
Ippocrate. Medico in prima linea, Luca Novelli
Metin ve illüstrasyonlar: Luca Novelli
Bilimsel danışmanlık: Elena De Vecchi
Grafik tasarım: Studio Link (www.studio-link.it)
© 2004 Luca Novelli/Quipos
© Editoriale Scienza S.r.l., Firenze-Trieste, 2004
www.editorialescienza.it
www.giunti.it
© Can Sanat Yayınları A.Ş., 2022
Bu eserin Türkçe yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı
aracılığıyla satın alınmıştır. Tüm hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayın Koordinatörü: **İpek Şoran**
Editör: **Mustafa Aydın**
Düzeltili: **Seda Ateş**
Kapak ve İç Tasarım: **Gözde Bitir Tufan**
Tasarım Uygulama: **Güldal Yurtoğlu**

Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.
Yayıncı Sertifika No: 43514
Maslak Mh. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza No: 9/25 Sarıyer, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 • Faks: 252 72 33
cancocuk.com • cancocuk@cancocuk.com

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık
San ve Dış Tic. Ltd. Şti.; Sertifika No: 45099
Adres: Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelavuzlar Sk.
No:16 Acar San. Sit. Zeytinburnu, İstanbul

Bu kitabın sahibi:

İçindekiler

Ben, İstanköylü Hipokrat 13

Ne Güzel Bir Aile! 17

Sihir Dersleri 21

Babamla Yolculukta 25

Cevaptan Çok Soru 29

Mısır Tıbbı 33

Çınarın Altındaki Okul 37

Sevindirici Bir Davet 41

Yanmış Kütüphane 45

Eskilerin Toprağında 49

Perdikkas Ağrısı 53

Sudan, Havadan ve Topraktan 57

Kara Ölüm 61

Can Boğazdan Gelir 65

Sorular Artıyor 69

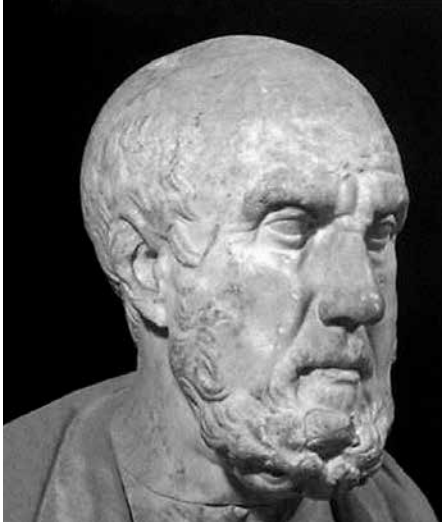
Gülen Bir Âlim 73

Yemin 77

Biraz Huzur İstiyorum 81

Acemi Doktorlar ve Büyücüler İçin Minik Sözlük 87

Hipokrat

Hipokrat tıbbın, bir başka deyişle, bizi sağlıklı tutmaya çalışan, hastalıklarla savaşan ve rahatsızlanırsak bizi iyileştiren bilimin babasıdır. Hipokrat yaşadığı Antik Yunan'da herkes tarafından, "bilgeligi seven" anlamına gelen "filozof" olarak kabul edilmiştir.

Birçok hastalık üzerine çalışmış, tedaviler ve ilaçlar geliştirmiş, fakat her şeyin ötesinde, tıbbi batıl inanışlar ve büyülerden uzaklaştırıp bilime ve dünyanın bütün doktorlarının parçası olduğu bir mesleğe dönüştürmüştür.

Bu kitapta Hipokrat, çocukluğunu, yolculuklarını ve gerçek ile efsane arasında gidip gelen yaşamını bizzat kendi ağzından anlatıyor.

BU KİTAPTA NE VAR?

Anlatıcı ses olarak ben varım.
Bendeniz İstanköylü¹
Hipokrat.

Babam, annem ve
bir parça büyücülere
benzeyen
doktorlardan
oluşmuş ailem var.

BİR DOKTOR
BİRÇOK İNSANA
BEDEL.

Krallar ve Antik Yunan
halkları arasında
geçen maceralarım
var.

Çevre ve doğa üzerine
gözlemlerim var.

BEDEN İLE ZİHİN
HEP HAREKETLİ OLSUN!

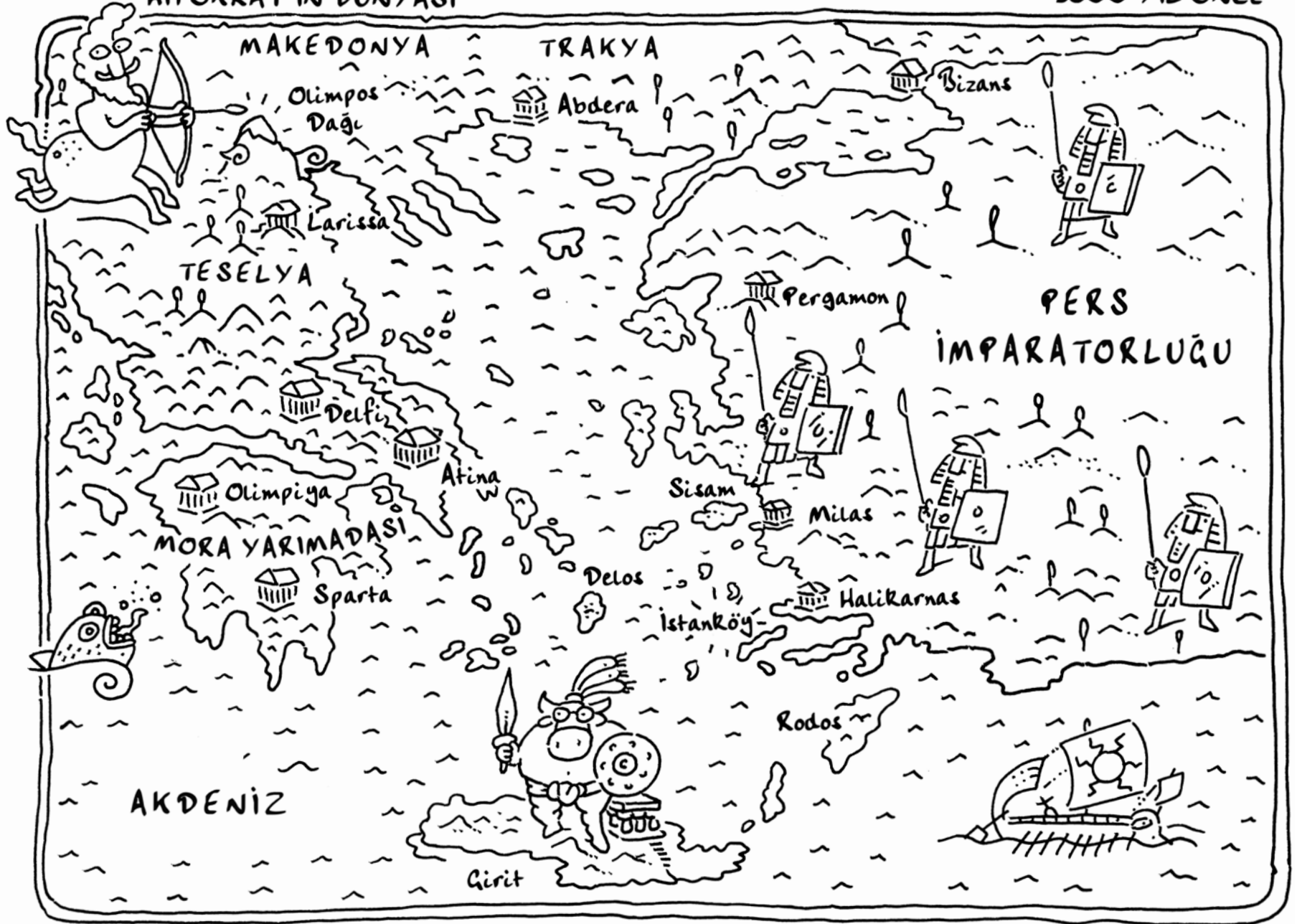
Sağlıklı olmak için
verdiğim nasihatler var.

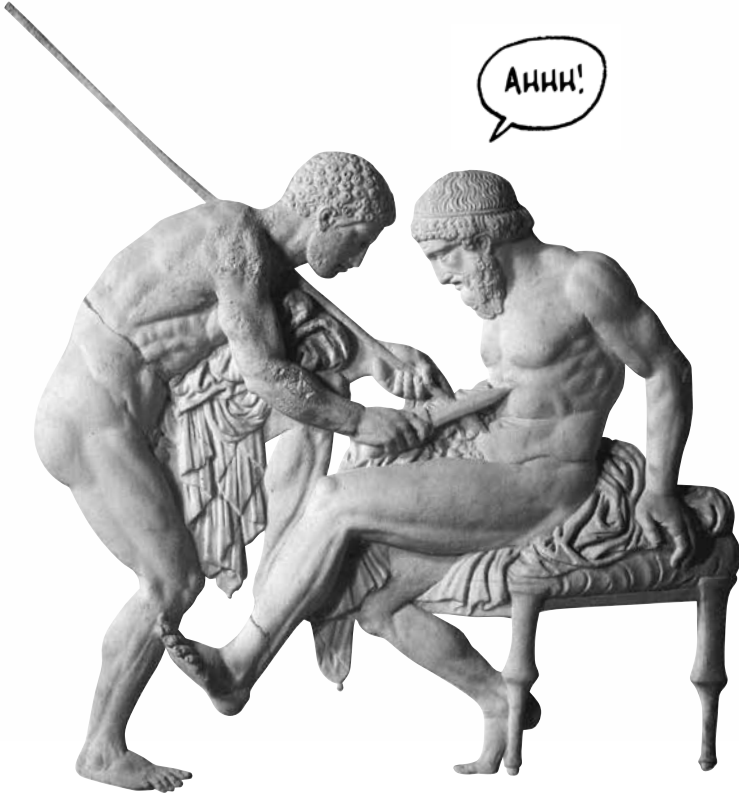
Ve kitabın sonunda,
hem eski hem
modern tıp
terimlerini içeren
ufak bir
sözlük var.

¹ İstanköy, diğer adıyla Kos, bugünkü Bodrum'un birkaç kilometre uzağında yer alan Yunan adası -çn.

Hipokrat, yirmi beş asır önce, bugünkü Türkiye kıyı-
larının birkaç kilometre uzağında yer alan küçük bir
adada doğmuştu. Antik Yunan'da barışın hâkim oldu-
ğu, görkemli bir döneme rast gelmiş olmak onun şan-
sıydı. Ailesi tıp zanaatını icra ediyordu, ama aslında
onun zamanında doktorların insan bedeni hakkında
henüz pek az bilgileri ve hastalıkları yenmek için ol-
dukça sınırlı sayıda araçları vardı.

BEN, İSTANKÖYLÜ HİPOKRAT

Benim adam İstanköy'de söylenegeldiği gibi Kalimera.¹

Adım Hipokrat. Sizin için acayip bir isim olsa da, Antik Yunan'da hayli yaygındır. Heraklides'in oğlu, İhtiyar Hipokrat'ın torunuyum. Annemin adı Praxitela, anne-annemin adı Fenarete'dir. Güzel bir aileyiz, göreceği-
niz üzere İstanköy'ün en asil ailelerinden
biriyiz.

Kos Adası'nın başkenti Kefa-
los'ta doğdum.
Dört bir yanı
denize bakan
ufak bir şehir-
dir.

¹ Yunanca "Günaydın" -çn.

Seksen dördüncü Olimpiyat oyunlarının ilk yılında doğdum, sizin tarih kitaplarınızsa MÖ 460 yılında doğduğumu yazar. Oysa bizim takvimimiz, yılları, Olimpiyat oyunlarının üç yüzyıl

önce düzenlendiği ilk yıldan

başlayarak bu şekilde sayar. Oyunlar ilk kez Olimpiya şehrinde düzenlenmiştir ve o zamandan beri her dört yılda bir tekrar edilir. Yunanistan'ın bütün şehirleri kendi şampiyonlarıyla katılırlar yarışa.

Biz Antik Yunanlar oldukça sportifizdir. Antrenman yapmak, yüzmek, küçücük şehrimizin altında uzanan uzun plajlarda koşmak benim de hoşuma gider. Büyüyünce atlet olmak, yarışlara katılıp kazanmak isterim. İstanköy için bu büyük bir onur olurdu; ancak babamın benim-

le ilgili başka planları var.

Babam, tıpkı civar adalarda yaşayan dedem, halalarım ve kuzenlerim gibi doktordur.

Aslına bakılırsa, Asklepiades'e,¹ bir başka deyişle, tıp tanrısı Asklepios'un hiç de gerisinde kalmayan sülalesine mensubum.

Heykeller benim bu atamı, bir yılan tarafından sarımalanmış bastonuyla tasvir eder. Aramızda kalsın ama onun gerçekten bir tanrı olduğunu sanmıyorum. Oysa babam ısrar ediyor, hatta büyük büyük büyük dedemiz Asklepios'un tanrı olmasının yanı sıra, anne tarafından da, güç ve cesaret tanrısı Herkül ya da biz Yunanların adlandırdığı şekliyle Herakles soyundan geldiğimizi iddia ediyor.

¹ Asklepios'un yok oluşundan sonra hekimlik sanatını kızı Hygieia (Yunanca sağlık anlamına gelir) ve oğulları, Asklepiades adında bir lonca düzeni içinde sürdürmüşlerdir -çn.

Antik Yunanlar, büyük küçük, çoğu insan görünümünde birçok tanrının varlığına inanırdı. En önemlileri, bulutların sık sık sarmaladığı, yüksek bir dağ olan Olimpos'ta yaşırdı. En yakışıklı ve göz kamaştırıcısı, gök ve yıldırım tanrısı Zeus'un oğlu Apollon'du. Apollon barış ve huzur yayma gücüne sahip her şeyin koruyucusuydu: şiir, şarkı, mimari ve tanrıları tasvir etme sanatı...

Ölümlü bir kralın genç kızına olan aşkından, Apollon'un, şifa yetisi verdiği Asklepios adlı oğlu doğmuştu. Asklepios, Hipokratamızın efsanevi atasıdır.

NE GÜZEL BİR AİLE!

Bir tanrının soyundan gelmek tam bir can sıkıntısı, inanın bana. Sözkonusu öyle çok önemli bir tanrı olmasa bile yine de zahmetli bir iş. Mesela bugün arkadaşlarla oynamaya plaja gitmek varken atamıza adanan tapınağa kadar babam ve halalarıma eşlik etmek zorunda kaldım. Ufak bir tapınak, fakat yine de büyülü ve heybetli bir yer.

Başta ailem, erkek ve kız kardeşlerim, kutsal öküzün yanında, servi ormanından geçen yolu tören alayıyla katettik. Tapınağa gelince, büyük bir ciddiyetle, Asklepios heykelinin eski esasını yenisiyle değiştirdik. Bu tören her yıl tekrarlanır. Yüzlerce ziyaretçi civar adalardan izlemeye gelir. Günbatımında başlar ve dolunayda ibadet yerine getirilir. Eğlence gecenin geç saatlerine dek sürer.

Tıp tanrısı onuruna düzenlenen bu şöenler özellikle hoşuma gidiyor. Uzak adalardan gelen, daha önce hiç görmediğim insanlar var. Herkes hediyeler getiriyor. Hastalar, fırsattan istifade, babama ve halalarıma danışıyor. Ziyaretçilerin Tanrı Asklepios'a getirdiği ikramlardan tadabiliyorum: ballı ya da yoğurtlu kekler, keçi peyniri, reçine şarabı, üzüm ve nar suları.

İkramların sadece ufak bir kısmı kutsal ateşte yakılıyor. Kalanını ailem yiyor ve hepsi de lezzetli şeyler.

Ziyaretçiler tanrıya hasta organları temsil eden heykelcikler de getiriyor. Tapınakta muhafaza ediliyor bu heykelcikler. Raflar seramikten yapılma akciğerlere, kalplere, karaciğer ve gözlere ev sahipliği yapıyor.

Şölen vesilesiyle yılanların çukuru açılıyor. Bu gösteri belli bir heyecan yaratıyor ama babam zehirlerini etkisiz hale getiriyor.

Tapınakta, tıpkı sizin hastanelerinizde olduğu gibi, kimi hastaların geceyi geçireceği yataklar da var.

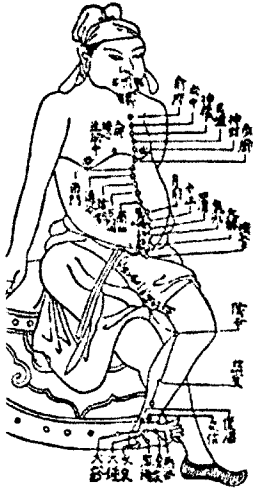
Gecenin geç saatlerinde amcam yanında canlı bir yılanın sarmalandığı bastonuyla birlikte Tanrı Asklepios gibi giyinecek. Böyle makyajlı halde hasta hacıları ziyaret edecek. Onlara hangi hastalıktan mustarip olduklarını söyleyerek diyetler, özel karışımlar reçete edecek.

Tuhaf mı buldunuz? Bana gülünç geliyor olsa da tapınağımızın bir ritüeli bu. Hatta ailemin yönettiği tüm tapınaklarda uygulanan bir ritüel.

Beni biraz utandıracak olsa da, tıp tanrısı kılığına girme sırası, büyüyünce belki de bana gelecek.

Hipokrat'ın ailesi kutsal tıbbi uyguluyordu. Doktorlar bir tanrının rahipleri sayılıyordu. Tanrının yardımını istiyorlar, ancak bugünün doktorları gibi, ellerinin altındaki bulabildikleriyle hastaları iyileştirmek için mümkün olan her şeyi yapıyorlardı. Doğruyu söylemek gerekirse bunlar oldukça alçakgönüllü malzemelerdi.

Dünyanın diğer ülkelerinde hastalıkları iyileştirme zanaatı farklı şekillerde gelişmiştir. Çin tıbbi en kadimlerinden biridir. Çin imparatoru Shennong, yaklaşık 5000 yıl önce, dünyada bilinen ilk tıp kitabını yazmıştır.

Çinli doktorlar daha o zamanlar yüzlerce ve yüzlerce şifalı otu tanıyor ve birçok hastalığı akupunkturla, yani hastaların vücutlarının belli noktalarına

iğneler batırarak iyileştiriyorlardı. Akupunktur günümüzde de uygulanmaktadır.

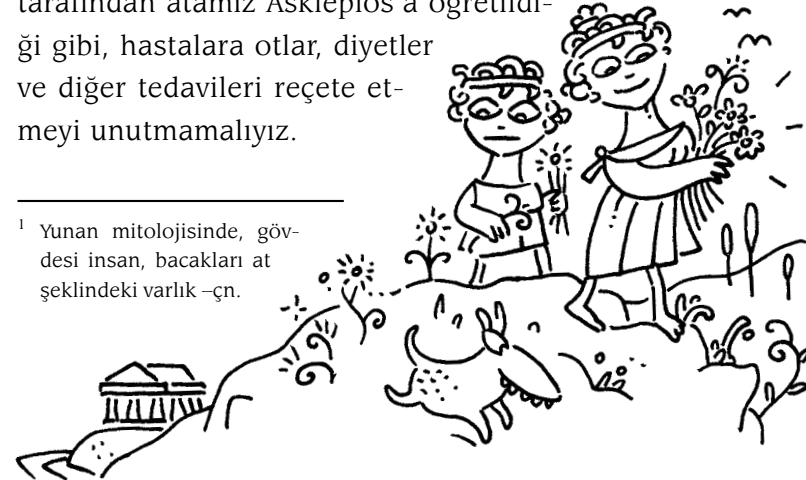

SİHİR DERSLERİ

Babam hastalıkların insanlara tanrılar tarafından gönderildiğini söyler. Rüzgâr tanrısı Aiolos size soğuk aldırabilir veya Tanrı Apollon eğer sinirlenirse, tıpkı Troya Savaşı'nda olduğu gibi, dünyaya veba ya da çiçek hastalığını salabilir. Tanrılardan kaynaklanan bu hastalıkları hafifletmek için biz doktor-rahipler şu ya da bu tanrıya adaklar adamak, dua etmek zorundayız. Fakat yine de, tıpkı Kheiron adlı sentor¹ tarafından atamız Asklepios'a öğretildiği gibi, hastalara otlar, diyetler ve diğer tedavileri reçete etmeyi unutmamalıyız.

¹ Yunan mitolojisinde, gövdesi insan, bacakları at şeklindeki varlık –çn.

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

LUCA NOVELLI

Çeviren: Nükhet Amanoel

Resimleyen: Luca Novelli

ÖNCÜ DOKTOR HİPOKRAT

Hipokrat tıbbın, bir başka deyişle, bizi sağlıklı tutmaya çalışan, hastalıklarla savaşan ve rahatsızlanırsak bizi iyileştiren bilimin babasıdır. Hipokrat yaşadığı Antik Yunan'da herkes tarafından, "bilgeligi seven" anlamına gelen "filozof" olarak kabul edilmiştir. Birçok hastalık üzerine çalışmış, tedaviler ve ilaçlar geliştirmiş, fakat her şeyin ötesinde, tıbbi batıl inanışlar ve büyülerden uzaklaştırıp bilime ve dünyanın bütün doktorlarının parçası olduğu bir mesleğe dönüştürmüştür.

Bu kitapta Hipokrat, çocukluğunu, yolculuklarını ve gerçek ile efsane arasında gidip gelen yaşamını bizzat kendi ağzından anlatıyor. Kitabın sonundaki "Minik Sözlük" ise metinde karşılaşılan kavramların derinlemesine anlaşılmasına yardımcı olacak.

ISBN: 978-975-07-5765-5

9 789750 757655